

**Государственное бюджетное общеобразовательное учреждение
"Основная общеобразовательная школа №11 г. Малгобек"
Министерство образования и науки Республики Ингушетия
ГБОУ "ООШ №11 г.Малгобек"**

УТВЕРЖДЕНО

Директор

**Байтулаева Л.С.
Приказ №79 от «05» 09 2023 г.**

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Ингушская литература»

Кхетора каьхат (пояснительная записка)

Таханарча школан хьалхашка латт доккхий декхараш. Керттерча даькъе уж да хьалкхувш йоагIа тIехье эздел долаш, гIулакхаца, нахаца товш, Iимерза, ший моттиг дIалаца ховш, Даьхе а, къам а, дезал а лоархIаш, шийна хьалхашка латта декхараш кхетадеш, цу хьабкъахьа къахьегаш, дийша, Iилман лардаш Iомаяь, вахаре царех пайда эца ховш хьалкхейр. Вахар дегIадоагIа Iилма, техника, культура дегIадарца. Царга хьежжа хила беза дешархошта тахан беш бола хьехам. Школашка вахарцара бувзам чIоагIбаро дIадех хьехархошкара дешархой теркам тIабахийта дезар – дукхагIа долча даькъе шоашка уйла яйтар, Iилман лардаш тошкаш болх байтар, Iомадьчох вахаре пайда эца ховргдолаш. Наьна мотт Iомабар, грамматика хар боккха лоархIам болаш да дешархой кхетам дегIабоалабара, хIана аьлча, мотт Iомабарца кхетаю мета хозал, из бIаьхий хилар, кхыча къамий мотт а дикагIа кхетабу бераша, цар культура йовза а новкъостал ду. Дешархошта дIахьехар хила деза уж кхетаргболаш, цIенача, атгача меттала, Iомадьчох ма хулла дукхагIа дукхагIа пайда эца йиш хургйолаш. Цудухьа наьна мотт хьехачо керттердар хьакьоастадеш, цунна теркам тIабохийташ, грамматически бокьонаш вIаши юсташ бе беза ший болх. Наьна метта урокаш тIа дешархоша гIалгIай метта грамматически лардаш Iомаю, къамаьл шаьрдара балхаш а ду. ПхелагIча классе доладу грамматически дакъа – морфологи Iомае, из болх дIахьо ялхлагIчеи ворхIлагIчеи классашка. Из раздел я къамаьла доакьоех кхетам луш, хьалха царех Iомадаьр кIоаргдеш, шердеш. Къамаьла доакьош Iомадеш дешархошта ха деза предложенешта юкьера уж шеко йоацаш белгалдаха.

Дешархой къамаьла культура лакхьари Iомадаьчун навыкаш дегIайоалаяри хила деза хIара урока. Из болх дIахьо тайп-тайпара упражненеш кхоачашьярца. Упражненеша новкъостал ду Iомаяь бокьонаш чIоагIье, орфографически а пунктуационни говзал чIоагIье, грамматически материал дикагIа кхетае а, йоазонца цунах пайда эца а. Говзамеча йоазонех пайда эцаш, дувзадена къамаьл шаьрдеш дешархой теркам тIабахийта беза хьехархочо сочиненеш, изложенеш язьяра,говзамеча текста тошкам бе Iомабара.

Тайп-тайпарча дошлоргех пайда эца Iомаде деза хьехархочо бераш, шоаш бувцаш бола мотт бIаьхий, ира, говза, хоза бувцаргболаш, къамаьл деча хана а йоазув деш а гIалаташ дергдоацаш. ХIара уроках, кердачох хоам беш, хьалха Iомадаьр дагалувцийта деза дешархошка, кердачун хьалха Iомадаьчунца бувзам а беш.

ХIара классе шу дIадолалуш а шу чакхдоалаш а хьалха Iомадаьр кердадаккха деза дешархошца, программаца белгалбаьккха дувзадена къамаьл шаьрдара болх бизза дIабахьа беза.

ГIалгIай мотт хьехара гIулакх доагIача тайпара хьехархочо дIахьой, дешархошта шоай наьна мотт безалургба, шоаш Iомабеча кхыча къамий метай бокьонаш йовза атта хургда.

4 класе дешар хъехара календарни тематически план.

№ аргла гла	Таър, бутт	Сахъат	Урока тема	Дешара балха кертера тайпаш, дешархочун ха дезара лерхIам.		ЦI.болх
1		1	<p>I чет. Даъй – мохк-ГIалгIайче. 8 с. .Хамхоев А. «ГIалгIай мохк». Яндиев Дж. «Тахан со гIозваънна...»</p>	<p>Чулоацам тахкар, эпитет, олицетворени, антонимаш, синонимаш хъалаха хар, байт оттаяра бокъонаш йовзар, цох къамаъл дар. Мотт шаърбар, дувзаденна къамаъл де хар, хаттара жоп дала а ,эша дош, предложени текста юкъера хъалаха хар. Оаз тоаеш дешар, автора хетар оазаца дIаалар. Ший метта хозал йовзар, къайленаш тахкар, мехкацара а меттацара а безам совбаккхар. Дешара лоархIам хар.</p>		
2		1	<p>Гагиев Г. «Къамаъл». Осмиев Хъ. «Ма къаьга доагIа...»</p>	<p>Чулоацам тахкар, эпитет, олицетворени, антонимаш, синонимаш хъалаха хар, байт оттаяра бокъонаш йовзар, цох къамаъл дар. Мотт шаърбар, дувзаденна къамаъл де хар, хаттара жоп дала а ,эша дош, предложени текста юкъера хъалаха хар. Оаз тоаеш дешар, автора хетар оазаца дIаалар. Ший метта хозал йовзар, къайленаш тахкар, мехкацара а меттацара а безам совбаккхар.</p>		
3		1	<p>Чахкиев С. «Магас». Гагиев Къ. « Магас-гIала».</p>	<p>Байтий юкъара кертера тема хъаала хар, халача кердача дешай маIан де, уж нийса а шаъра а дешара болх бар. Чулоацам хъабувца ха, кертера уйла хъаала, йоазонхочо байт оттаеш лелаю литературни приёмаш хъаювца. Кхыча йоазонхой Магасах лаьца язъь байташ лахар. Мотт шаърбар, дувцара къамаъл оттаде хар. Ше гIалгIай къаман дакъа долга, везаш волга, бергбола пайда малагIа ба ховш дешархо хилар.</p>		

4		1	Чаккиев С. «Наьсаре». Кодзоев Т. «Гишлонхой 1уйре». Озиев С. «Даьхен ираз 1алашде».	<p>Х1аман белгалонаш ювцаш йола текст таьха хар, чулоацамах дувца а, кертера уйла хьаала а хар. Шаьра деша, дешай ма1ан таьха, кицаш доаладе хар. Ше вахаш волча моттигах дувца хар, из моттиг 1ойилла шу хар, карта отгаде дар. Ший мехках доаккхал дар, из безар. Байтий юкьара кертера тема хьаала хар, халача кердача дешай ма1ан де, уж нийса а шаьра а дешара болх бар. Чулоацам хьабувца ха, кертера уйла хьаала, йоазонхочо байт оттаеш лелаю литературни приёмаш хьаювца. Тайп-тайпарча балхах хар, цу балхашца ший вахар дувзаде хар, кьахьегамах кхетам хилар, кьахьегам безар, цун дозал хар. Оаз тоаеш деша, йоазонхочун дог-уйла озаца хьахойта хар.</p>		
5		1	Вай байракх. Вай герб. Паччахьалкхен гимнах. Г1алг1ай республика Конституци. Гагиев Г. «Вай Конституцех»	<p>Х1аман белгалонаш ювцаш йола текст таьха хар, чулоацамах дувца а, кертера уйла хьаала а хар. Шаьра деша хар: дешаш метта доккхий таьрахьаш а. Паччахьалкхе хьахинна шу ха, ший кьаман сийленах дувца а ха. Даьхе еза, из лораяра балхаш хар</p> <p>Х1аман белгалонаш ювцаш йола текст таьха хар, чулоацамах дувца а, кертера уйла хьаала а хар. Шаьра деша хар: дешаш метта доккхий таьрахьаш а. Паччахьалкхе хьахинна шу ха, ший кьаман сийленах дувца а ха. Даьхе еза, из лораяра балхаш хар. Республика кертера бокьо малаг1а я хар, берий бокьонаш хар.</p>		
6		1	Классал арахьа дешар. «Берех, берий г1улакхех дола дувцараш».	<p>Тайп-тайпарча йоазонхой берий вахарах йола произведенеш хар, книжкеш дешар. Дийшачун кертера уйла хьаала хар, чулоацам хьабувца а таьха а хар. Текста доаг1а кица лоаладе хар. Шаьра а оаз таоеш деша а ха. Дийшачох пайда эца ха, дешара безам т1абахийтар, меттацара безам совбаккхар.</p>		
7		1	Хьамсара 1алама сурташ. 4 с. Гагиев Г. «Г1аьнаш лега ха». Торшхоев И.	<p>Байтий чулоацам таьха, хьабувца хар. Дувзаденна кьамаьл шаьрдар. Х1аман белгалонаш хьахьокха дешаш юкьекхувла, дешашца 1алама сурт дила хар. Байта оттае</p>		

			«ХьунагIара гуйран Iуйре».	Iомавалар, кхыча йоазонхой гуйрех лаьца байташ хар. Зем кхебар, Iалама хозле еза, из зе, из лорае дешархо Iомавар. Ше Iаламца бувзам болаш волга, хIара саг Iалама дакъа долга ховш хилар		
8		1	Шадиев С. «Эггара боккхагIбола чкъаьра»	Дувцара чулоацам тахкар, лоацца хьабувцар, план оттаяр. Шаьра а оаз тоаеш а дешар, абзацах дешар, цу абзаца кертера предложени хьаалар. Мотт шаьрбар, словарикаца болх бе хар, кертерадар къоастаде хар. Берашта юкъе ший уйлаш хьаала а шийна хетар хьаала а оза ца луш хилар. Тообаца болх бе хар, вIаши новкъостал деш хила хар.		
9		1	Саракаев Хь. «Аьхки салаIар»	Дувцара чулоацам тахкар, лоацца хьабувцар, план оттаяр. Шаьра а оаз тоаеш а дешар, абзацах дешар, цу абзаца кертера предложени хьаалар. Мотт шаьрбар, словарикаца болх бе хар, кертерадар къоастаде хар.		
10		1	Ведзижев А. «ЭгIар»	Дувцара чулоацам тахкар, лоацца хьабувцар, план оттаяр. Шаьра а оаз тоаеш а дешар, абзацах дешар, цу абзаца кертера предложени хьаалар. Мотт шаьрбар, словарикаца болх бе хар, кертерадар къоастаде хар. Тообаца болх бе хар, вIаши новкъостал деш хила хар. Текста доагIа кица доаладе хар. ЭгIара бахьан тахка а, из хойташ дола текста юкъера дешаш хьалаха а, диалог е а хар. Дийшачох пайда эца хар.		
11		1	Къахьегам,гIулакх, эздел – вай доттагIий ба. 8с. Плиев М-С. «Кхоанен даьй».	Чулоацам тахкар, дувзадenna къамаьл дар, шаьра а хоза дешар. Керда дешаш хар, цар маIан дашхар. Текста кертера уйла малагIа я хьаала хар. Кхоанен уйла еш хила везар хьехар. Ший кхоане мишта хиларга лерхI хар. Дешара лоархIам хар.		
12		1	Осмиев Хь. «Безам ба са». Ужахова Х. «ГIишлонхой».	Чулоацам тахкар, дувзадenna къамаьл дар, шаьра а хоза дешар. Керда дешаш хар, цар маIан дашхар. Текста кертера уйла малагIа я хьаала хар. Кхоанен уйла еш хила везар хьехар. Ший кхоане мишта хиларга лерхI хар.		
13		1	Берсанов Х. «Дикадар , водар».	Дийшачун корта бе хар. Чулоацам хатгаращца тахка а, лоацца хьабувца хар. Хоржаш деша хар. Кица доаладе а цун маIан дашха а хар.		

				Дешара дозал хар, дешара моттиг ший кхоанен юкье малаг1а я а хар. Дика оамалаш йовза.		
14		1	Костоев I. «Къоаной К1анти».	Дийшачун корта бе хар. Чулоацам хатгаращца тахка а, лоацца хъабувца хар. Хоржаш деша хар. Кица доаладе а цун ма1ан дашха а хар. Шаъра деша хар. Шин сага сурт-сибата башхо хъалаха а, цар оамалаш в1аши йиста а хар. Г1алг1ай къаман вахара юкье сий яхача деша ма1ан де а, цох дувца хар.		
15		1	Плиев М.-С. «Йиъ хъажк1а».	Сага сурт-сибат дешашца отгаде хар, оамалаш в1аши йиста хар. Чулоацам тахка, из хъабувца хар, Хоржаш деша, дувцара доакъашхошта хъалхара деша хар. Хатгара жоп ле а, из текста юкьера хъалаха а хар. Шаъра деша хар, дийшачун корта бе хар. Дувцар тохкаш деча къамаъла юкье дакъа лаца а, шийна нийса хетар дувца хар.		
16		1	Шадиев С. «Лейлай ц1ай».	Сага сурт-сибат дешашца отгаде хар, оамалаш в1аши йиста хар. Чулоацам тахка, из хъабувца хар, Хоржаш деша, дувцара доакъашхошта хъалхара деша хар. Хатгара жоп ле а, из текста юкьера хъалаха а хар. Шаъра деша хар, дийшачун корта бе хар. Дувцар тохкаш деча къамаъла юкье дакъа лаца а, шийна нийса хетар дувца хар.		
17		1	Шадиев С. «Хъаг1».	Сага сурт-сибат дешашца отгаде хар, оамалаш в1аши йиста хар. Чулоацам тахка, из хъабувца хар, Хоржаш деша, дувцара доакъашхошта хъалхара деша хар. Хатгара жоп ле а, из текста юкьера хъалаха а хар. Шаъра деша хар, дийшачун корта бе хар. Дувцар тохкаш деча къамаъла юкье дакъа лаца а, шийна нийса хетар дувца хар.		
18		1	Кл. ар.дешар. « Осмиев Хъ. байташ».	Лоацца йоазонхочун вахарахи кхолламахи дувца хар. Дагахъа цу йоазонзочун ши-кхо байт хар. Шаъра дешар йоазонхочун уйла оазаца д1ахойташ. Дувцара къамаъл отгаде хар. Тоабаца болх бе хар, цун юкье ший моттиг йовзар, цох доаккхал дар. Байтах боала пайда эцар. Керда дешаш юкьедоаладар. Рифма фуй хар.		

19		1	Халкъя багахбувцам. 9 с. «Багахбувцама дош-хозала хъаст» Танкиев А. Иллеш.	Научни а литературни а текст фуй хар. ХІаман белгало ювца хар, къамаъла юкъе кицаш юкъекхувлар, цар маІан дашхар. Багахбувцамах кхетам хилар. Кхыдола иллеш лахар, уж дІаяздар. Шаъра деша хара хетабаъ болх бар, дошлоргаца болх бар.		
20		1	Кицаш. Ховли – довзалеш.	ХІаман белгало ювца хар, Кицаш а ховли-довзалеш а тематиках декъа хар. Дувзаденна къамаъл де хар. ВІаши ладувгІа а къамаъла юкъе дакъа лаца а, сий де а ха деза дешархошта. ГІалгІай мотт безаболийташ, метта кІоаргал тохкаш болх бар.		
21		1	Фаълга хълха оалараш. «Тешаме новкъост» (фаълг).	ВІаши ладувгІа а къамаъла юкъе дакъа лаца а, сий де а ха деза дешархошта. ГІалгІай мотт безаболийташ, метта кІоаргал тохкаш болх бар. Чулоацам хаттарашца тахка хар, хъабувцар, шаъра дешар. Ший оамалех дувца хар, ший доттагІа сурт-сибат дила хар.		
22		1	«Берза дув» , «Борзи жІалии» (фаългаш).	ВІаши ладувгІа а къамаъла юкъе дакъа лаца а, сий де а ха деза дешархошта. ГІалгІай мотт безаболийташ, метта кІоаргал тохкаш болх бар. Чулоацам хаттарашца тахка хар, хъабувцар, шаъра дешар. Текста доакъашхошта метта деша хар, хоржаш деша хар.		
23		1	«Маъра кІаьнк» (фаълг).	ВІаши ладувгІа а къамаъла юкъе дакъа лаца а, сий де а ха деза дешархошта. ГІалгІай мотт безаболийташ, метта кІоаргал тохкаш болх бар. Чулоацам хаттарашца тахка хар, хъабувцар, шаъра дешар. Текста доакъашхошта метта деша хар, хоржаш деша хар.		
24		1	«Дошо фийг (фаълг).	Чулоацам хаттарашца тахка хар, хъабувцар, шаъра дешар. Текста доакъашхошта метта деша хар, хоржаш деша хар. Дешашца сурт-сибат дила хар. Дикадар, водар къоастаде хар.		
25		1	«Кхо хъехар» (фаълг). «Къе саги борзи» фаълг.	Чулоацам хаттарашца тахка хар, хъабувцар, шаъра дешар. Текста доакъашхошта метта деша хар, хоржаш деша хар. Дешашца сурт-сибат дила хар. Масалаш кхувла, текста доагІа кицаш кхувла хар.		

26		1	«1овдалча берзах бола фаьлг».	Чулоацам хаттарашца тахка хар, хьабувцар, шаьра дешар. Текста доакъашхошта метта деша хар, хоржаш деша хар. Дешашца сурт-сибат дила хар. Масалаш кхувла, текста доаг1а кичаш кхувла хар.		
27		1	Кл. ар. дешар. «Плиев М.-С. Байташ».	Лоацца йоазонхочун вахарахи кхолламахи дувца хар. Дагахьа цу йоазонзочун ши-кхо байт хар. Шаьра дешар йоазонхочун уйла оазаца д1ахойташ. Дувцара къамаьл отгаде хар. Тоабаца болх бе хар, цун юкье ший моттиг йовзар, цох доаккхал дар. Байтах боала пайда эцар. Керда дешаш юкьедоаладар. Рифма фуй хар.		
28		1	Машарай доттаг1алаи т1ехьа. 7 с. «Доттаг1а» Гагиев Г.	Шаьра дешар йоазонхочун уйла оазаца д1ахойташ. Дувцара къамаьл отгаде хар. Тоабаца болх бе хар, цун юкье ший моттиг йовзар, цох доаккхал дар. Байтах боала пайда эцар. Керда дешаш юкьедоаладар. Дийшачун корта бе хар. Поэта кхыйола байташ хар.		
29		1	Мальсагов К. З. «Наьна мотт», «Сердалонга бода никь.» Котиева Н.	Йоазонхочо г1алг1ай мотт кхоллара баьча балхах хар, цун моттиг хар г1алг1ай литература юкье. Лоацца вахарахи кхолламахи дувцар. Ши-кхо произведени хар. Ши байт в1аши йистар, цар кертера уйла хьаала хар. Шаьра деша хар, мотт безар, ший кхетам шербар.		
30		1	«Осканов Суламбик-халкъа турпал» Котиева Н.	Турпала вахарах дувца хар, цун валара бахьан тахка а, цох къамаьл де а хар. Г1алг1ай турпалхой бовзар, цар г1улакхех дувца а пайда эца а хар. Даьхенцара безам совбаккхар, мохк лорабе безарах кхетам балар. Шаьра дешар, текст тахкар, хьаювцар, дийшачун корта бар.		
31		1	«Машар» Гагиев Г. «Ма дика дар...» Хамхоев А.	Шин поэта байтий чулоацам в1аши бистар, литературни приёмах дувцар, шаьра, оаз таоеш дешара болх бар, юкьарадар хьаала хар. Кертерча уйлах къамаьл дар. Мотт шаьрбар. Машарах бола кхетам шербар.		

32		1	«Сона байнаб тIом» Вышегуров. М. «Бераш даьхен кхоане я», Осмиев Хь. «Шоайла машар лоаттабе» Озиев С.	Шаьра дешар йоазонхочун уйла озаца дIахойташ. Дувцара къамаьл оттаде хар. Тоабаца болх бе хар, цун юкье ший моттиг йовзар, цох доаккхал дар. Байтах боала пайда эцар. Керда дешаш юкьедоаладар. Машарах бола кхетам шербар.		
33		1	«Хаьхочун да» Чахкиев С.	Турпала вахарах дувца хар, цун валара бахьан тахка а, цох къамаьл де а хар. ГIалгIай турпалхой бовзар, цар гIулакхех дувца а пайда эца а хар. Даьхенцара безам совбаккхар, мохк лорабе безарах кхетам балар. Шаьра дешар, текст тахкар, хьяювцар, дийшачун корта бар.		
34		1	Кл. ар. дешар Хашагульгов I «Лийг» .	Шаьра дешар йоазонхочун уйла озаца дIахойташ. Дувцара къамаьл оттаде хар. Чулоацам хьябувцар, хоржаш деша, план оттае хар. Сага Iаламцара бувзамах дувца хар, Iалам деза а лораде а дезарах ший уйла хилар.		
35		1	ГIалгIай йоазонхой. 12 с. Озиев С. «Къахьегам» , «Кадайли мекъали» , «СовгIат».	Поэта байтий чулоацам вIаши бистар,литературни приёмах дувцар, шаьра, оаз таоеш дешара болх бар, юкъарадар хьяала хар. Кертерча уйлах къамаьл дар. Мотт шаьрбар. Наха юкье ший моттиг хар, хIара сага къаьстта ший уйла-нигат хила дезарах кхетам хилар.		
36		1	Озиев С. «Бераш-дегагIоз»	Поэта байта чулоацам хар, хьябувцар, цун уйла дIаалар. Байта чулоацамца болх бе хар. Литературни приёмаш йовзар. Шаьра дешар, вIаши хаттараш дала хар. Байт кхолла хар.		
37		1	Зязиков Б. «БIаьсти».	Шаьра дешар йоазонхочун уйла озаца дIахойташ. Дувцара къамаьл оттаде хар. Чулоацам хьябувцар, хоржаш деша, план оттае хар. Сага Iаламцара бувзамах дувца хар, Iалам деза а лораде а дезарах ший уйла хилар.		
38		1	Осмиев Хь. «Керда шу» , «БIаьсти йоагIа».	Поэта байтий чулоацам хаттарашца тахка хар, хьябувцар, кертера уйла къоастае хар. Шаьра дешар, хоржаш дешар, план оттаяр. Къамаьл шаьрдар, поэзцара безам кхоллар.		
39		1	Муталиев Хь. «Кулгаша бIаргаша». «БIаьстан догIа».	Шин байта чулоацам вIаши бистар, кертера уйла хьяала хар. Эпитеташ, олицетворенеш хьалеха хар. Чулоацам хьябувцар, план оттаяр. БIаьстан дозаллах лаьца дувцар, цун моттиг сага вахара юкье малагIа я хар. Мотт шаьрбар,		

				сочинени кхолла хар.		
40		1	Яндиев Дж. «Лермонтовга». Яндиев Дж. «1а» , «Б1аьсти».	Поэта вахарахи кхолламахи дувца хар, цун шикхо байт дагахьа хар. Байтий чулоацам хьабувца хар, хаттарашта жоп ле байташ чура дешашца. Дошлоргаца болх бе хар, кердача дешай ма1ан дашха хар. Къаман йоазонхой балхах лаьца дувцар, цар мел боккха пайда бу дувцар, цар сий дар, цар хьехарашка ладувгар.		
41		1	Веджижев А. «Мух». Веджижев А. «Низа овла»	Йоазонхочун произведенеш тахкар, чулоацам хьабувцар, цун яздала оамал мишта я хар. Произведенешкара эпитеташ, сравненеш, олицетворенеш хьалехар, кердача дешай ма1ан дар. Шаьра дешар, хаттараш в1аши тела хар, жоп дизза хургдолаш шийгара т1атоха хар. Дийшачун корта бар.		
42		1	Чакхийев С. «Безама юххьанцара оаг1илг»	Произведени тахкар, чулоацам хьабувцар, йоазонхочун яздала оамал мишта я хар. Произведе чура эпитеташ, сравненеш, олицетворенеш хьалехар, кердача дешай ма1ан дар. Шаьра дешар, хаттараш в1аши тела хар, жоп дизза хургдолаш шийгара т1атоха хар. Дийшачун корта бар.		
43		1	Чакхийев С. «Нана»	Чулоацам хьабувца хар, хаттарашта жоп ле байта чура дешашца. Къамаьл шаьра де, дешархой къамаьла юкье дакъа лаца ха. Ший наьна сурт-сибат дила ха. Наьна дозалах дувца, вай вахара юкье цо лоаача дакъах дувца. Шаьра деша, оаз тоаеш. Байт кхолла ха. Керда дешаш дошлорга т1ара 1омадар.		
44		1	Плиев М-С. «Тирк» , «Бутт»	Чулоацам хьабувца хар, хаттарашта жоп ле байта чура дешашца. Къамаьл шаьра де, дешархой къамаьла юкье дакъа лаца ха. Шаьра деша, оаз тоаеш. Байт кхолла ха. Керда дешаш дошлорга т1ара 1омадар.		
45		1	Плиев М-С. «Са моаршал да хьога»	Поэта вахарахи кхолламахи лоаца дувцар. Байта чулоацам хьабувца хар, хаттарашта жоп ле байта чура дешашца. Къамаьл шаьра де, дешархой къамаьла юкье дакъа лаца ха. Конкурса юкье дакъа лаца лоарх1авар.		
46		1	Гагийев Г. «Г1айг1а оаш ма елаш», «Г1араг1ураш»	Поэта вахарахи кхолламахи лоаца дувцар. Байта чулоацам хьабувца хар, хаттарашта жоп		

				ле байта чура дешашца. Къамаъл шаъра де, дешархой къамаъла юкъе дакъа лаца ха. Конкурса юкъе дакъа лаца лоархIавар.		
47		1	Дувца вай ноаноех лаьца. 4 с. Муталиев Хь. «Нана». Гагиев Г. «Нана тхъайса улл.»	Чулоацам хьабувца хар, хаттарашта жоп ле байта чура дешашца. Къамаъл шаъра де, дешархой къамаъла юкъе дакъа лаца ха. Ший наъна сурт-сибат дила ха. Наъна дозалах дувца, вай вахара юкъе цо лоацача дакъах дувца. Шаъра деша, оаз тоаеш. Байт кхолла ха. Керда дешаш дошлорга тIара Iомадар. Кхыча йоазонхой наънах лаьца произведенешца байташ йистар.		
48		1	Мальсагов .А. «ОагIув хьаллаьцача».	Чулоацам тахка, из хьабувца, цун план оттае, цун кертера уйла малагIа я хар. Шаъра дешар, хоржаш дешар, тайп-тайпара оаз оттаеш дешар. Дошлоргаца болх бе хар. Сага сурт-сибат оттаде а цун оамалаш ювца а белгалдешаш доаладе хар.		
49		1	Шадиев С. «Даьци».	Чулоацам тахка, из хьабувца, цун план оттае, цун кертера уйла малагIа я хар. Шаъра дешар, хоржаш дешар, тайп-тайпара оаз оттаеш дешар. Дошлоргаца болх бе хар. Сага сурт-сибат оттаде а цун оамалаш ювца а белгалдешаш доаладе хар. ТIема хана юртарча бахархой тIема юкъе лаьцача дакъах дувца хар, цу санна болчарех материал лахар.		
50		1	Осмиев Хь. « Нана дагалаьца». Хамхоев А. « Кхалнах».	Чулоацам хьабувца хар, хаттарашта жоп ле байта чура дешашца. Къамаъл шаъра де, дешархой къамаъла юкъе дакъа лаца ха. Ший наъна сурт-сибат дила ха. Наъна дозалах дувца, вай вахара юкъе цо лоацача дакъах дувца. Шаъра деша, оаз тоаеш. Байт кхолла ха. Керда дешаш дошлорга тIара Iомадар. Кхыча йоазонхой наънах лаьца произведенешца байташ йистар.		
51		1	Хьамсара Iалама сурташ. 9 с.	Шин байта чулоацам вIаши бистар, кертера уйла хьаала хар. Эпитеташ, олицетворенеш хьалеха хар. Чулоацам хьабувцар, план оттаяр.		

			Плиев А. «Шера ханаш», «Аькхе»	Шера ханах лаьца дувцар, цар моттиг сага вахара юкье малаг ла я хар. Мотт шаьрбар, сочинени кхолла хар.		
52		1	Чаплина В. «Ткъамашца лела сахьат»	Йоазонхочун вахарахи кхолламахи хар, цун произведени хаттарашца тахкар, чулоацам хьабувцар, яздара оамал мишта я хар. Произведенешкара эпитеташ, сравненеш, олицетворенеш хьалехар, кердача дешай ма лан дар. Шаьра дешар, хаттараш в лаши тела хар, жоп дizza хургдолаш шийгара т латоха хар. Дийшачун корта бар.		
53		1	Николаенко И. «Лоаман хий» Гагиев Г. «Даьхе» Плиев А. «Блаьсти йоалаш»	Байтий чулоацамаш в лаши бистар, литературни приёмах дувцар, шаьра, оаз таоеш дешара болх бар, юкьарадар хьаала хар. Кертерча уйлах къамаьл дар. Мотт шаьрбар. Даьхех бола кхетам шербар, цунцара безам кхебар.		
54		1	Осмиев ХБ. «Блаьстан денош» ,	Шаьра, оаз таоеш дешара болх бар. Кертерча уйлах къамаьл дар. Мотт шаьрбар. Лаламах бола кхетам шербар, к лoаргабар, цунцара безам кхебар.		
55		1	Гагиев Г. «Блаьсти», Кодзоев Н. «Блаьстинг» .	Поэтий байташ шаьра, оаз тоаеш ешар, чулоацам хьабувцар, в лаши бистар. Къамаьл шаьра дар, г лал г л ай метта хозалах дувцар, поэташа байташ язъеш гучаяьхача оамалех къамаьл дар. Керда материал зизах лаьца урока юкье йоалаяр. Лаламах берий кхетам шербар, к лoаргабар.		
56		1	Мякиев А. «Села лад»	Къамаьл шаьра дар, г лал г л ай метта хозалах дувцар, поэта байт язъеш гучаяьхача литературни оамалах къамаьл дар. Керда научни материал села ладах лаьца урока юкье йоалаяр. Лаламах берий кхетам шербар, к лoаргабар.		
57		1	Арапиев ХБ. «Хьаст»	Поэта вахарахи кхолламахи дувца хар. Байта чулоацам нийса, шаьра, оаз тоаеш беша, хьабувца хар. Байта кертера уйла хьаала хар. Дийшачох хаттар отгаде а жоп дала а хар. Дешар мел лоарх л аме да хар. Научни текст урока юкье йоалаяр.		
58		1	Гагиев Г. «Вловнаш». « Г л ай цун т лехъеи».	Произведеней чулоацам хар, хьабувцар,		

				хаттарашта дизза жоп далар. Дошлоргаца болх бе хар, кертера дар хьякьоостаде, текста план оттае хар. Г1алг1ай исторе чу в1овнаша д1алоаца моттиг хар, ший кьаман истори деза леладар. Мохк безар, лорабар.		
59		1	Шадиев С. «Чарахьал дитар». «Бакьилг» Арчаков Т.	Йоазонхой произведенеш нийса, шаьра еша хар. Цар чулоацам тахкар, хьябувцар. Текста кертерадар хьякьоостаде хар, дувзаденна кьамаьл шаьрдар. Дошлоргаца болх бе хар. Дийшачун доаг1а кица доаладе хар. 1алам дезаш хилар, из лорадара бокьонаш йовзаш хилар. Дешар сага мел лоарх1аме да хар.		
60		1	Эрсий йоазонхой. 5 с. Пушкин А. «1уйре». «1ан сайре».	Поэта байташ хар, уж нийса еша хар, цар чулоацам лоацца хьябувцар. Хаттарашта дизза жоп дала ха, чулоацама юкьера хаттара жоп луш эша предложени еша хар. Эпитетах, сравненеш, олицетворенеш хьалаха ха. Поэта литературни приёмах дувца хар, дагахьа ши байт хар. Кхьча поэтий байташца йистар Пушкина байташ. Кьамаьл шаьрдар, мотт беза ларх1ар, лелабар. Поэта литература юкье лаьца никь малаг1а ба хар. Дешара лоарх1ам хар.		
61		1	Паустовский К. «Хьу». Чехов А. «Аьрзи».	Йоазонхой произведенеш нийса, шаьра еша хар. Цар чулоацам тахкар, хьябувцар. Текста кертерадар хьякьоостаде хар, дувзаденна кьамаьл шаьрдар. Дошлоргаца болх бе хар. Дийшачун доаг1а кица доаладе хар. 1алам дезаш хилар, из лорадара бокьонаш йовзаш хилар. Дешар сага мел лоарх1аме да хар.		
62		2	Толстой Л. «Циска к1ориг».	Шаьра дешар, йоазонхочун уйла оазаца д1ахойташ. Дувцара кьамаьл оттаде хар. Чулоацам хьябувцар, хоржаш деша, план оттае хар. Сага дийнаташцара бувзамах дувца хар, 1алам деза а лораде а дезарах ший уйла хилар. Сценка юкье дакьа лацар.		
63		1	Тютчев Ф. «Б1аьстан хиш». Блок А. « О, ма безам ба са ваха».	Йоазонхой произведенеш нийса, шаьра еша хар. Цар чулоацам тахкар, хьябувцар. Текста кертерадар хьякьоостаде хар, дувзаденна кьамаьл шаьрдар. Дошлоргаца болх бе хар. Дийшачун доаг1а кица доаладе хар. 1алам дезаш хилар, из лорадара бокьонаш йовзаш		

				хилар. Дешар сага мел лоархIаме да хар.		
64		1	Крылов И. «Баскилги зунгати». Классал арахъа дешар «Тайп-тайпарча къамий фаьлгаш»	Шаьра дешар, йоазонхочун уйла оазаца дIахойташ. Дувцара къамаьл отгаде хар. Чулоацам хъабувцар, хоржаш деша, ролех деша, план отгае хар. Сага къахьгамцара бувзамах дувца хар, Iалам деза а лораде а дезарах ший уйла хилар. Сценка юкъе дакъа лаца хар. ГIалгIай багахбувцама безам тIабахийтар.		